

www.vg.no

kultur & trend

INNKJØPT AV NASJONALMUSEET:

Dette arbeidet er kjøpt inn av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design i Oslo. Det består av hundrevis av meter med bomullslerret, foldet i ulike bredder og deretter sydd fast i baktepper som så er festet til hverandre og drapert i ett enormt stykke. Foto: ØYSTEIN THORVALDSEN

— Mange menn syr i smug

Av KIRSTI HOVLAND og ESPEN BRAATA (foto)

Tekstilkunstner John Kåre Raustein (39) broderer skiffenøkler – og mener korssting kan være en fin måte å få ut aggresjon på.

– Mange menn syr i smug. Det er en gjentakende og meditativ øvelse. Det er ikke bare kvinnen som har behov for avkobling, sier kunstneren.

Selv har han markert seg som en av våre mest markante tekstilkunstnere.

Nylig fikk han Scheiblers talentpris på 150 000 kroner, en av Norges største pengepriser innen kunsthåndverk og design. I vinter ble ett av hans arbeider også kjøpt inn av Nasjonalmuseet.

Raustein uortodokse broderier plasserer ham i særklasse nasjonalt og internasjonalt. Hans broderier av skiffenøkler og verktøy på strykebrett, puter og pyntehåndklær har skapt oppmerksomhet og debatt, i innland og utland.

Raustein har utfordret kunsten ved å velge broderiet og ved å gjengi maskuline motiver på en feminin måte.

– **Hvordan oppsto ideen?**

– Jeg gikk på Institutt for tekstil på Kunsthøgskolen i Bergen. Vi var to gutter og 30 jenter på studiet. Jeg hadde behov for å gi et motsvar til hvordan man kan behandle tekstiler. Broderi er en veldig kjønnsladet teknikk. Men jeg valgte å harselere og frigjøre meg fra det nitidige håndarbeidet. Det blir så nærsynt da, sier Raustein.

Raustein diskuterer kjønn ved å hente teknikker og materialer fra den tradisjonelle kvinnelige livsverdenen. Dermed oppstår en uortodoks symbiose.

Maskulin søm

Prosjektet med å brodere maskuline symboler i tradisjonelt broderi, har han kalt for «I'm trying to be a handyman».

– I stedet for blomster og kaffekanner, broderte jeg et pyntehåndkle om bilens indre fysikk. Det er også en ironisering over hva som er forventet av meg som mann, for jeg kommer aldri til å bli noen handyman, sier Raustein selvironisk.

– I mine nyere arbeider har det vært viktig for meg å gjøre det nitidige arbeidet som ligger i broderiet om til en maskulin handling. Jeg arbeider raskt og uvørent, jeg bruker ofte store meng-

der tekstiler rett fra rullen. Broderi er fortsatt en viktig del i mange av mine arbeider. Stingene blir grove og direkte. Broderisømmen har en strukturell funksjon utover det dekorative, sier Raustein.

Raustein har med andre ord ønsket å bryte monotonien i broderiet. For i mange hundre år har broderiet vært en kvinnelig reproduserende aktivitet der kvinnene broderte etter andres mønstre.

– Jeg har selv vokst opp i et hjem med mange mønstrebroderte bilder og klokkestrenger. Det er ikke interessant for meg å brodere Hardangerbroderi eller annen prydsøm. Jeg vil fortelle mine egne historier, sier Raustein.

Respsen har vært overveldende. Raustein har deltatt på utstillinger omtrent kontinuerlig siden han var ferdig med hovedfaget på Kunsthøgskolen for 12 år siden. Bare nå er han aktuell med to utstillinger – «Connecting» på Akershus Kunstsenter og «Tendenser – ny natur» på Trøndelag senter for samtidskunst i Trondheim.

– Respsen skyldes nok et overraskende uttrykk og treffer til og med mannen, sier Raustein.

Saftige budskap

Samtidig som Raustein har utviklet sin nisje innen tekstilkunsten, har det blitt politisk korrekt med strikking, hekling, sying, brodering og veving igjen. Interessen for håndarbeid vokser, ikke minst hos en urban, ny generasjon.

– **Hva tror du dette skyldes?**

– Jeg tror dette med mestring er en enorm tilfredsstillelse. Terapi i en travel tid. De fleste kopierer noe som andre har tenkt, altså syr etter mønstre, ikke etter egen strek. Men gleden er fantastisk å beskue.

– **Men du mener altså at menn broderer i smug?**

– Ja, det vet jeg. Korssting kan være en fin måte å få ut aggresjon på en rolig måte. Men en del menn velger den nye trenden: Geriljabroderi. Slik kan man få sagt saftige budskap pakket inn i vakre sting, sier John Kåre Raustein.

Opprinnelig mannfolkarbeid

John Kåre Raustein gjør det som var mannfolkarbeid i middelalderen og renessansen.

– Da var det mannfolk som broderte, sier Widar Halen, seniorkurator ved Kunsthøgskolen i Oslo.

– Den gangen var dette betraktet som kunsthåndverk og laugene var drevet av menn. Det var mange flere menn som arbeidet med broderi i store verksteder og ved hoffene under middel-

alder og renessanse, forteller Halen.

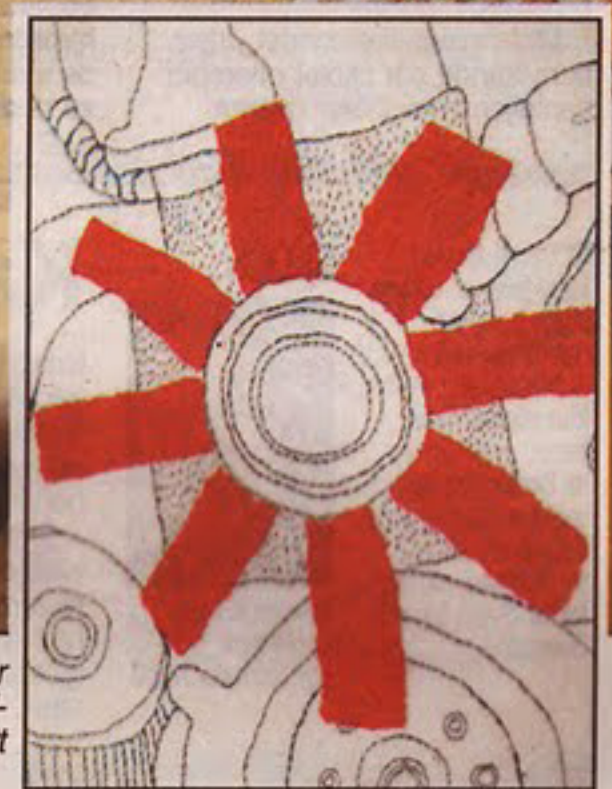
Ikke desto mindre mener han at John Kåre Raustein er en pioner innenfor kunsthåndverk i dag.

– Han maler og tegner med tekstil ved å brodere. Raustein tar i bruk kvinnes domene og bryter ensrettede kjønnsmonstre ved å brodere maskuline symboler. Broderier av skiffenøkler og redskaper assosierer vi først og fremst med den mannlige sfæren

og når disse overføres til strykebrett og andre bruksobjekter, oppstår den uortodokse symbiosen, sier Halen.

Halen mener også at Raustein på denne måten gir en unik kommentar til samtiden:

– Han går rett i klinsj med kjønnsproblematikken. Raustein viser at tekstil har en mulighet utover det dekorative, nemlig at det kan ha en skulpturell og frigjørende kraft.

KUNSTNER MED STING: John Kåre Raustein velger noe så utradisjonelt som broderi i sitt kunstneriske uttrykk. Bilens indre fysikk på pyntehåndklær, skiffenøkler på strykebrett og skulpturen Herbarium som består av mange gamle duker.

BRODERTE SKIFFENØKLER: Broderier av skiffenøkler og verktøy på strykebrett er blitt John Kåre Rausteins varemerke. Foto: JOHN KÅRE RAUSTEIN

Prisvinner med maskuline sting